

Norsk Kommunedirektørforum

Beretning 2022

Behandlet av styret, 17.august 2023

1. Innledning

Norsk Kommunedirektørforum (KDf) er en uavhengig medlems- og interesseorganisasjon og et faglig forum for kommunale og fylkeskommunale kommunedirektører. Norsk Kommunedirektørforum skal være det naturlige førstevalget for medlemmer som søker ny kunnskap, egenutvikling, støtte og mestring.

Organisasjonens hovedformål er å styrke kompetansen og kvaliteten på topplederskapet i norske kommuner og fylkeskommuner.

2. Styret og administrasjonen

Styret

Etter valg på landsmøtet 2022 har styret slik sammensetning:

Styret, faste medlemmer

Bjørn Gudbjørgrud, Sandefjord kommune, leder
Rannveig Mogren, Gausdal kommune, nestleder
Endre Skjervø, Frosta kommune
Geir Aga, Bærum kommune
Yngve Bergersen, Vindafjord kommune
Merethe Schjem, Nordland fylkeskommune

Varamedlemmer

1. Stine Strømsø, Bardu kommune
2. Turid Stubø Johnsen, Sarpsborg kommune
3. Jon Steven Hasseldal, Ålesund kommune
4. Vibeke Vikse Johnsen, Karmøy kommune

Administrasjon

Gudrun Haabeth Grindaker, daglig leder.

Jostein Nordbø, Advokat, og Ragnhild Martinsen, advokat Advokatfirmaet Økland & Co DA, juridiske rådgivere.

Hannelive Hjelm-Bergland, Amesto AccountHouse AS, regnskapsfører.

Norsk Kommunedirektørforum har ikke faste lønns-/driftskostnader, og alle tjenester kjøpes gjennom avtaler. Forumet tilpasser derved driften til valgt aktivitetsnivå og faktisk økonomi.

3. Styrets arbeid

Det ble i 2022 gjennomført 5 styremøter, hvorav ett digitalt møte.

Ved behov konsulterer daglig leder med styrets leder og nestleder mellom styremøtene, herunder også ved forberedelser av saker og fortløpende vurderinger.

Styremedlemmer bidrar sammen med daglig leder når KDf blir invitert til delta på møter, møteplasser eller å komme med innspill i ulike saker. Dette kan være hos andre interessepolitiske aktører som for eksempel KS, eller det kan være offentlige myndigheter, som departement.

4. Faglig virksomhet

Vedtektene slår fast at organisasjonens hovedformål er å styrke kompetansen og kvaliteten på topplederskapet i norske kommuner og fylkeskommuner. Det følger av strategiprogram for 2021 – 2022 (vedtatt på landsmøte 19.8.2021) at organisasjonen skal bidra til ytterligere profesjonalisering av kommunedirektørene og kommunenes øvrige toppledelse. Strategien vedtatt i 2021 ble vedtatt også for neste periode, dvs fra 2023 – 2025.

Utøvelse av rollen, ivaretagelse av ansvaret og samspillet med det folkevalgte nivået vil alltid være relevante områder for våre faglige virksomhet, i tillegg til aktuelle tema og problemstillinger for kommunesektorens rammebetingelser og handlingsrom.

Topplederkonferansene og Topplederprogrammet er våre viktigste aktiviteter, men også andre kompetansehevende, utviklingsrettede og interessepolitiske aktiviteter er gjennomført i perioden.

Topplederkonferansen

Topplederkonferansen skal bidra til å styrke kompetansen til kommune- og fylkesdirektører. I tillegg ønskes det å bidra til å reise debatt om sentrale saker som berører kommunesektøren og fylkes-/kommune-direktørens rolle og ansvar.

Topplederkonferansen ble gjennomført i mars og august i 2022, med hhv 111 og 90 deltakere.

Målgruppe for konferansene er kommunedirektører og fylkeskommunedirektører, og det er åpnet for at toppledergruppa kan delta sammen med direktøren. Selv om pandemien var i en avsluttende fase i 2022 så vi at den påvirket deltakelsen på konferansene, både på grunn av uforutsigbarhet og nasjonale råd, men også fordi deltakerne er nøkkelpersoner i den lokale kriseledelsen som må være tilbakeholdne med å planlegge reiser.

Topplederprogrammet

Topplederprogrammet - tidligere Rådmannsskolen - arrangeres to ganger årlig, som hovedregel i forkant av topplederkonferansen. Topplederprogrammets mål er å bidra til at kommune- og fylkesdirektører får større innsikt i og blir tryggere i rollen, og programmet retter seg særlig mot de som er nye eller har kort fartstid i posisjonen. Også kommunedirektører som har stått noen år i stillingen har utbytte av å delta, og vi registrerer at også mer erfarne rådmenn deltar på flere samlinger.

I 2022 ble det gjennomført topplederprogram i Oslo i mars og august. I mars var det 18 deltakere, men i august var programmet mer enn fulltegnet med i alt 35 deltakere.

Topplederprogrammet har god og økende deltakelse. Deltakernes engasjement og tilbakemelding bekrefter at gode innledere og åpenhet i gruppa gir godt utbytte. Programmets innhold og innretning legger til rette for åpen dialog og god tid til erfaringsdeling, og det er derfor satt en øvre grense på antall deltakere.

Lederavtaler

Daglig leder og våre samarbeidende advokater har engasjert seg i prinsipielle og konkrete problemstillinger knyttet til kommunedirektørens tilsetningsvilkår og oppsigelsesvern. Dette er også behandlet i styret.

I juni 2022 ble det gjennomført en workshop om lederavtaler, med formål å utarbeide noen posisjoner og råd om utforming, innhold og oppfølging av lederavtaler. Dette ble fulgt opp på Topplederprogrammet i august og behandlet av styret i oktober.

Håndtering av varsling

I november 2022 ble det gjennomført en workshop på temaet varsling, med involvering fra medlemmer, jurist og KS. Hensikt med denne dagen var å arbeide med råd for kommunedirektører om håndtering av varsel, og da særlig når det varsles på kommunedirektøren selv. Arbeidet i november resulterte blant annet i skriftlige råd og temadager om varsling i 2023.

Mottakelse av ny ordfører

Et godt samarbeid mellom politikk og administrasjon, og mellom ordfører og kommunedirektør, er en av de viktigste suksessfaktorene for kommunene. Mange kommunedirektører har ikke erfaring med tilrettelegging for og ivaretagelse av ny ordfører, og vi fikk innspill med ønske om å utarbeide «Mottakelse av ny ordfører – råd og tips til kommunedirektør».

I desember 2022 ble det derfor arrangert en workshop med deltakelse blant annet fra kommunedirektører og KS. Arbeidet og dialogen denne dagen dannet grunnlag for skriftlige råd om mottakelse av ny ordfører og politisk ledelse, og temadag «mottakelse av ny ordfører» i 2023.

Medlemsdialog og –rekruttering

KDf legger stor vekt på å ha en god medlemskontakt. I 2022 sendte vi ut fire nyhetsbrev med informasjon om aktiviteter og aktuelle saker. Kommunedirektører/rådmenn/ fylkeskommunedirektører trekkes inn i referansegrupper og utvikling av nye programmer og faglige aktiviteter. KDf har som rutine å sende gratulasjon til alle nye rådmenn/kommunedirektører og samtidig informere om KDf og hva medlemskapet innebærer av fordeler og muligheter.

Det er mye «bevegelse» i målgruppen for medlemskap i KDf. Arbeidet med å oppdatere medlemsoversikter og e-postadresser er tidkrevende, men viktig for å nå frem med relevant informasjon til våre medlemmer og potensielle medlemmer.

Støtte til enkeltmedlemmer

Antall medlemmer som kontakter daglig leder for spørsmål, råd eller dialog er økende. Dette er en del av tilbudet som ligger i medlemskapet. Henvendelsene er ulike, og kan gjelde faglige saker, spørsmål knyttet til oppstart og ny avtale, varslingssaker, og samtaler i forbindelse med andre vanskelige situasjoner, saker eller avslutning av arbeidsforholdet.

Rollen som kommunedirektør kan være ensom, og i krevende situasjoner er det mange som har behov for en fortrolig samtale med en utenforstående som både har forståelse for situasjonen og kunnskap om den kommunale forvaltningen. Daglig leder stiller opp å langt det er praktisk mulig med støtte til enkeltmedlemmer. Målet er at kommunedirektører skal oppleve trygghet i rollen og et godt samspill med det folkevalgte nivået, og at konflikter unngås og forebygges. Når konflikter tilspisses og kommunedirektørens fratredelse blir en konklusjon er det viktig å sikre tilstrekkelig ryddighet i prosesser og avtaler. Tilbakemeldingene er at slike samtaler og rådgivning oppleves støttende og nyttige.

Juridisk rådgivning

Medlemskap i KDf gir to timers gratis bistand fra advokat. Tilbudet gis for kvalifisert juridisk bistand til medlemmer knyttet særlig til ansettelses-, lønns- og sluttavtaler og varslingsproblematikk. I tillegg spørsmål rundt habilitet, taushetsplikt, partsrettigheter og utfordringer med kontrollutvalget og den politiske ledelse.

Særlig spørsmål knyttet til varsling, varslingsrutiner og bruk/misbruk av varslingsinstituttet har vært fremtredende. Det er en klar tendens til at varslingsinstituttet tas i bruk i for å sette kommune- direktøren ut av spill i endringsprosesser, noe som gir grunn til sterk bekymring. Kommunedirektørens stillingsvern er under sterkt press. Kommunedirektøren har en viktig, utfordrende og utsatt posisjon. Kommunedirektøren må ha et sterkt stillingsvern for å kunne utøve sin funksjon til det beste for innbyggerne, næringsliv og ansatte. Det har likevel blitt anført at det ikke kan stilles de samme saklighetskrav ved oppsigelse av en kommunedirektør som for andre toppledere. Hålogaland lagmannsrett har kommet til motsatt konklusjon i en dom som ble avsagt våren 2022. Lagmannsretten bekrefter at en oppsigelse må være saklig, og at det må foreligge tungtveiende grunner for å si opp en kommunedirektør. Lagmannsretten slår også fast at sviktende tillit i seg selv ikke er nok til å si opp en kommunedirektør. Dommen ble anket til Høyesterett, men anken ble ikke tillatt fremmet.

Tilbudet om juridisk rådgivning er etterspurt blant våre medlemmer. Resultatene fra de ulike sakene er naturlig nok underlagt taushetsplikt, men generelt opplever vi at de aktuelle kommunedirektørene/ rådmennene er svært godt fornøyde med bistand fra Kdf og våre advokater.

Profilering og interessepolitisk arbeid

Vi opplever at Kdf i økende grad blir etterspurt i ulike interessepolitiske sammenhenger og for kommentarer på aktuelle hendelser. Kdf blir spurt om å uttale oss i saker omhandlende kommunal toppledelse, blant annet Kommunal Rapport, Dagens Perspektiv og lokale medier. I tillegg har styreleder og advokat uttalt seg i enkeltsaker.

Kommunedirektørforum gav uttalelse på høringen om endringer i kommuneloven i 2022. Vi støttet ikke forslaget om mulighet for skriftlig avstemming ved tilsetting av kommunedirektør, og mener hensynet til åpenhet i demokratiske prosesser bør veie tungt. Forslaget ble ikke vedtatt, og det ble blant annet vist til vår uttalelse.

Kdf støttet forslaget om at ansettelse av eventuelle ombud skal gjøres av kommunestyret selv, i og med at ombud ikke vil være underlagt kommunedirektørens instruksjonsmyndighet.

Norsk Kommunedirektørforum har egen Facebook-side og hjemmeside. Vi registrerer at mange følger sidene våre, og legger vekt på at man der skal finne relevant og oppdatert informasjon om Kommunedirektørforum.

5. Samarbeidspartnere

Kdf har gjennom flere år samarbeidet med og mottatt økonomisk støtte fra eksterne partnere, og dette er formalisert gjennom samarbeidsavtaler. Samarbeidsavtalene omhandler blant annet økonomisk tilskudd og faglige bidrag på Kdf sine aktiviteter. Årlig støttebeløp fremkommer av regnskapet.

Avtalene evalueres og gjennomgås i hver landsmøteperiode.

Det er inngått samarbeidsavtale med

- KLP (Kommunal Landspensjonskasse)
- KB (Kommunalbanken)
- KF (Kommuneforlaget)
- Universitet i Agder, SAKOM (senter for anvendt kommunalforskning). Kdf har etablert egen referansegruppe for dette samarbeidet. Det ble i 2022 gjennomført 2 møter i referansegruppen
- KS (Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon)
- KS-K (KS Konsulent)

Samarbeid med KS

Samarbeidet med KS er forankret i Kdf sin strategi og skal ha oppmerksomhet på topplederskapet, samt forholdet og samspillet mellom administrativt og folkevalgt nivå. Kommunedirektørforum er særlig opptatt av utfordringene sett fra topplederens side.

Kdf og KS har mange sammenfallende målsettinger for kommunesektoren. De to organisasjonene har felles interesse i et aktivt samarbeid, samtidig som det er prinsipielle spørsmål og enkeltsaker hvor organisasjonene har ulikt ståsted.

6. Administrativt arbeid

Sekretariatet består av daglig leder tilsvarende cirka 60% stilling. Det er i tillegg inngått avtale om arbeid på timebasis med tre ressurspersoner med betydelig kommunal erfaring.

Arbeidet med planlegging, gjennomføring og videreutvikling av Topplederprogram og Topplederkonferanser er blant de viktigste og mest tidkrevende gjøremålene.

Daglig leder bruker også tid på medlemsdialog, kontakt med nye medlemmer og oppfølging av enkeltmedlemmer som har behov for bistand. Det medgår også en del tid på oppdatering og formidling på hjemmesiden og Facebook, men vi ser at dette er en god kanal for informasjon til våre medlemmer og også for andre interesserte.

Det er til tider stor etterspørsel etter organisasjonens bidrag og innsats. Våre synspunkter og kunnskap etterspørres i ulike sammenhenger. Vi registrerer at flere organisasjoner ønsker faglig samarbeid med Kdf. Daglig leder ivaretar også kontakten med samarbeidspartnerne og oppfølging av samarbeidsavtalene.

7. Resultater og nøkkeltall

Organisasjonen har jevnt økende medlemmer og antall deltakere på våre arrangement.

Antall medlemmer

	Antall medlemmer	Pensjonistmedlemmer
2018	393	
2019	389	
2020	333	
2021	337	4
2022	348	6

Fra 1.1.2020 ble antall kommuner og fylkeskommuner redusert som følge av kommunereform og sammenslåing. Fra 2018 til 2021 er antallet potensielle medlemmer redusert fra 445 til 366. Antallet medlemmer har i samme periode gått ned, men *andelen* fylkes-/kommunedirektører og -rådmenn som er medlem i Kdf har økt, fra 88 % i 2018 til 92 % ved utgangen av 2021.

Topplederprogrammet

Topplederprogram	Antall deltakere	
2016	8	
2017	10	
2018	13	
	Første halvår	Andre halvår
2019	8	16
2020	20	18
2021	15 (digital)	24
2022	18	35

Topplederkonferanse

Topplederkonferanse	Første halvår	Andre halvår
2016	78	42
2017	124	76
2018	167	113
2019	174	140
2020	137	94 (digital)
2021	79 (digital)	128
2022	111	90

Økonomi

Organisasjonens viktigste inntekt er medlemskontingent. Priser på våre arrangement blir i hovedsak beregnet som selvkost, og eventuelle over- og underskudd fra topplederprogram og -konferanse inngår slik sett ikke i det økonomiske fundamentet for driften.

Medlemskontingenten ble fastsatt til kr 3750.- pr år i 2020. Den er ikke økt etter dette. Landsmøtet har gitt styret fullmakt til å øke kontingenten til kr 4500.- pr år dersom det skulle vise seg nødvendig.

Utgiftene er i hovedsak knyttet til lønn/honorar for daglig leder og andre ressurser, samt til gjennomføring av styremøter og arrangement hvor det ikke er naturlig eller riktig å kreve deltakere for betaling.

Regnskap 2022 behandles av Landsmøtet som egen sak i 2024.

8. Status og arbeid i 2023

I og med at styret skal behandle beretning 2022 på styremøte i august 2023 er det naturlig å gi en kort informasjon om pågående arbeid i inneværende år (2023).

Antall medlemmer pr august 2023 er 354, inkludert 5 pensjonistmedlemmer.

I perioden januar – august 2023 har det vært gjennomført ett styremøte.

Topplederprogram og -konferanse ble gjennomført med svært god deltakelse i januar 2023, og deltakerne gav positive tilbakemeldinger på innhold, gjennomføring og faglig utbytte. Den sosiale rammen og det kollegiale fellesskapet har stor betydning for at arrangementene oppfattes som vellykket.

Topplederprogrammet har som formål å trygge – særlig nye kommunedirektører – i rollen, og fordypet seg denne gang i samspill, roller og rammer.

Topplederkonferansens tema var «Verden og vi» med programposter som relaterte internasjonale hendelser til våre nasjonale og lokale planlegging og håndtering.